

NORGES HØYESTERETT

Den 22. november 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Bull og Falch i

HR-2016-2385-U, (sak nr. 2016/1988), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens ankenektelse etter straffeprosessloven § 321 andre ledd.
- (2) I straffesak mot A avsa Oslo tingrett 12. januar 2016 dom med slik domsslutning:

I

A, født 00.00.1968, dømmes for

1 – én – overtredelse av straffeloven 1902 § 270 første ledd nr. 1 jf. andre ledd, jf. § 271

1 – én – overtredelse av straffeloven 1902 § 166 første ledd

sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd til ubetinget fengsel i 11 – elleve – måneder.

II

A, født 00.00.1968, dømmes til å betale 634 510 – sekshundreogtrettifiretusenfemhundreogti - kroner til NAV innen 2 – to – uker fra dommen blir forkynt.

III

A, født 00.00.1968, dømmes til å betale 3 000 – tretusen – kroner i saksomkostninger."

- (3) Hovedforhandling ble i medhold av straffeprosessloven § 281 fremmet i As fravær.
- (4) A anket tingrettens dom til Borgarting lagmannsrett. I forsvarerens oversendelse ble det opplyst at støtteskriv ville bli inngitt når dommen var lovlig forkynt for A. Støtteskriv ble

aldri inngitt.

- (5) Borgarting lagmannsrett traff 27. april 2016 beslutning hvor anken ble nektet fremmet.
- (6) A anket beslutningen til Høyesterett. Høyesteretts ankeutvalg avsa 29. juni 2016 kjennelse hvor lagmannsrettens beslutning ble opphevet.
- (7) Saken ble deretter behandlet på ny i lagmannsretten. Borgarting lagmannsrett traff 16. september 2016 beslutning med slik slutning:
- "Anken nektes fremmet."**
- (8) A har anket til Høyesterett og anført flere forskjellige saksbehandlingsfeil. Ankeutvalget nøyer seg med å gjengi den del av anførslene som har betydning for ankeutvalgets avgjørelse.
- (9) I anken fremheves det at en tiltalt skal varsles om sin egen rettssak. Ellers vil ikke rettighetene etter Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 14 være effektive. Det anføres at det dermed ikke er tilstrekkelig, slik tilfellet er i denne saken, å forkynne stevningen for tiltaltes ektefelle etter domstoloven § 169 jf. § 175. Stevningen som ble overlevert tiltaltes ektemann for videreformidling til tiltalte var dessuten på norsk, ikke på urdu.
- (10) Selv om tiltalte ble kjent med datoen for hovedforhandlingen, var hun ikke kjent med virkningene av ikke å møte. Det er en saksbehandlingsfeil når lagmannsretten ikke drøftet betydningen av at lovens vilkår ikke er oppfylt, eller at tiltalte ikke hadde praktisk mulighet for å komme seg fra Pakistan til Norge tidnok til hovedforhandlingen.
- (11) *Påtalemyndigheten* er kjent med anken.
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (13) Ankeutvalgets kompetanse er etter straffeprosessloven § 321 sjette ledd begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling. Dette omfatter blant annet om lagmannsretten har vurdert spørsmålet om hvorvidt anken skal fremmes etter riktig vurderingstema, og om det skjønner lagmannsretten har utøvd, er forsvarlig – herunder om det ut fra retts- og bevissspørsmålene i saken var forsvarlig å nekte anken fremmet på grunnlag av en skriftlig og forenklet behandling, jf. blant annet Rt. 2012 side 1246.
- (14) Høyesteretts ankeutvalg har funnet det tilstrekkelig å vurdere om lagmannsrettens behandling av innkallingen til hovedforhandlingen utgjør en saksbehandlingsfeil som medfører at beslutningen må oppheves.
- (15) Det er opplyst at tiltalte oppholdt seg i Pakistan da stevningen til hovedforhandlingen skulle forkynnes. Forkynningsskjemaet viser at forkynning dermed i stedet skjedde 18. desember 2015 for hennes ektemann på bopel, jf. domstoloven § 169. For slike tilfeller følger det av domstoloven § 175 at den som mottar dokumentet "uten opphold" skal "underrette vedkommende om forkyndelsen og overgi skriftet til ham". I forkynningsskjemaet er det imidlertid påført at "B [ektemannen] ville ikke signere, ønsket å snakke med advokat først". Det fremgår videre av en e-post fra tiltaltes forsvarer til aktor 4. januar 2016, to dager før hovedforhandlingen, at "[k]lienten er kjent med at det er berammet hovedforhandling, men

den kan ikke gjennomføres all den stund hun ikke er lovlig stevnet. Det bes opplyst hvorvidt klienten er lovlig stevnet". Hovedforhandling ble likevel gjennomført som planlagt 6. og 7. januar 2016.

- (16) Om innkallingen og betydningen av forkynningsmåten heter det i lagmannsrettens beslutning:

"Lagmannsretten kan ikke se at det er noen feil med hensyn til innkallingen av siktede til hovedforhandlingen. Siktede ble ikke påtruffet på bopel, og forkynningen foregikk for ektefellen, dvs. for en voksen person av samme husstand, slik domstoloven § 169 gir anledning til. Denne personen har i henhold til § 175 plikt til å underrette siktede om forkynnelsen. Det må legges til grunn at siktetes ektefelle forsto innholdet av innkallingen, jf. her også at politibetjenten snakket til ham på punjabi ... At ektefellen i begrenset grad var villig til å samarbeide med politiet, kan her ikke være avgjørende. Lagmannsretten viser for øvrig til at siktede faktisk ble kjent med at hovedforhandlingen skulle avholdes 6.-7. januar 2016, jf. blant annet e-post 4. januar fra forsvareren til politiet."

- (17) Grunnloven § 95 første ledd andre punktum fastsetter at "[r]ettergangen skal være rettferdig og offentlig". Videre følger det av EMK artikkel 6 nr. 1 at en siktet har rett til en "rettferdig og offentlig rettergang". Ingen av disse bestemmelsene fastsetter riktignok direkte at en siktet har krav på å være til stede under hovedforhandlingen. Dette er likevel sikker rett, jf. Kjølbros: Den europeiske menneskerettigheds konvention – for praktikere, tredje utgave side 446. Samtidig følger det av fast praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) at denne retten kan oppgis. Et slikt avkall må imidlertid, enten det er uttrykkelig eller stilltiende, skje på en utvetydig måte ("unequivocal manner"), jf. Kjølbros side 446.
- (18) Etter ankeutvalgets vurdering kan det ikke være tilstrekkelig til å oppfylle dette kravet at siktede har blitt kjent med tidspunktet for hovedforhandlingen. Rett til å være til stede under forhandlingene er av så grunnleggende betydning for å kunne ivareta partsrettighetene etter EMK artikkel 6 nr. 3, at det i tillegg må kreves at siktede var klar over konsekvensene av en uteblivelse. Dette støttes også av straffeprosessloven § 336 første ledd sammenholdt med § 335 som fastsetter at avvisning av en domfelts anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet forutsetter at vedkommende i stevningen er gjort kjent med denne rettsvirkningen.
- (19) I dette tilfellet fremgikk det uttrykkelig av forkynningsskjemaet, som var på norsk, at saken kunne bli pådømt i As fravær. Samtidig viste forkynningspåtegningen at hennes ektemann ikke var særlig samarbeidsvillig. I en slik situasjon er det ikke tilstrekkelig at lagmannsretten nøyde seg med å vise til at forkynning har skjedd i samsvar med domstoloven § 169 sammenholdt med § 175, og at A i alle fall hadde fått kunnskap om hvilke dager som var avsatt for hovedforhandlingen.
- (20) Lagmannsrettens begrunnelse lider etter dette av en saksbehandlingsfeil som i medhold av straffeprosessloven § 385 tredje ledd jf. § 343 første ledd må medføre at beslutningen oppheves, idet det må "antas at feilen kan ha innvirket" på avgjørelsen.
- (21) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Henrik Bull
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)

Riktig utskrift: